

Børnerådet blir

Børnerådet er ikke bare et forsøg længere. Folketinget har vedtaget, at rådet skal være permanent.

I foråret 1994 besluttede Folketinget, at Danmark skulle have et børneråd på linie med de børneombud, som findes i flere af de andre nordiske lande. Børnerådet skulle i første omgang prøves af i tre år. I sommeren 1997 var der gået tre år, og heldigvis var et flertal af politikerne enige om, at Børnerådet havde gjort et godt stykke

arbejde. De vedtog ved lov at gøre Børnerådet til en blivende ordning. Børnerådet kan fortsætte arbejdet med at forbedre børns vilkår og indflydelse i samfundet.

Valgperioden for de syv medlemmer af Børnerådet sluttede sammen med forsøgsperioden, og der kunne selvfølgelig ikke vælges et nyt råd, før Folketinget havde besluttet, om ordningen skulle fortsætte. Derfor har socialministeren bedt "de gamle" børnerødder om at fortsætte indtil 1. januar 1998. Et nyt råd vil blive valgt inden sommeren 1998.

I mellemtiden arbejder socialministeren på at lave en bekendtgørelse om Børnerådet. Den skal bl.a. beskrive de vilkår, rådet skal arbejde under, og de opgaver det skal løse.

Det ligger fast, at Børnerådet stadig skal være et uafhængigt råd. Dvs., at ingen kan komme udefra og blande sig i rådets arbejde eller sætte en stopper for det. Det er afgørende, at rådet kan holde øje med, om politikere og andre med magt i samfundet husker at tage børnenes rettigheder og interesser med i deres beslutninger. Børneråd et skal således være børnenes vagthund. Bl.a. skal rådet følge med i, om Danmark lever op til reglerne i FN's børnekonvention.

En anden opgave for Børnerådet vil fortsat være at vurdere, om børns rettigheder og interesser er sikrede, når politikerne overvejer ny lovgivning. I forsøgsperioden har Børnerådet fået flere og flere lovforslag til høring. Det betyder, at rådet er ved at være kendt og respekteret.

Børnerådet skal også fremme børns indflydelse på de ting, der betyder noget for deres hverdag. I de første tre år har rådet gjort meget ud af at spørge børnene til råds. 1000 børn fra hele landet har været med i Børnerådets børnegrupper og børnenetværk. De sluttede deres arbejde i sommeren 1997, og en af de første ting, som de syv medlemmer i det nye børneråd skal beslutte, er hvordan de vil tage børnene med på råd fremover.

Rådets opgaver

Det børneråd, som nu går af, har arbejdet ud fra en opgavebeskrivelse, som blev lavet af regeringen tilbage i 1994. Der står, at rådet er uafhængigt, og at det skal fremme børns rettigheder og interesser i samfundet.

Desuden står der bl.a., at Børnerådet...

“... skal følge og synliggøre udviklingen i børns opvækstvilkår, herunder være opmærksom på situationer, hvor børns vilkår og rettigheder ikke i tilstrækkelig grad tilgodeses eller direkte tilsidesættes i forhold til samfundets krav og behov.”

“... kan tage initiativer til nye love og regler.”

“... ikke skal behandle konkrete klagesager (...) Men rådet kan med udgangspunkt i

konkrete henvendelser tage generelle spørgsmål op til behandling.”

Side 4

Børnerådet under lup

Børnerådet har i en evalueringsrapport på over 200 sider fået meget ros, lidt ris og en række gode råd.

Da politikerne i 1994 vedtog at nedsætte Børnerådet som en tre-årig forsøgsordning, besluttede de samtidig, at rådet skulle evalueres. Socialministeriet lagde arbejdet i hænderne på tre forskere fra Erhvervs- og Voksenuddannelsesgruppen på Roskilde Universitetscenter, og i maj 1997 udkom en diger rapport på over 200 sider.

Forskerne har gennemgået Børnerådets aktiviteter i forsøgsperioden med en tættekam, og de har interviewet Børnerådets medlemmer, medarbejderne i sekretariatet, repræsentanter for organisationer på børne- og ungdomsområdet, embedsmænd, politikere og børn. De har analyseret fire af Børnerådets aktiviteter nærmere. Det drejer sig om:

1. Kampagnen "Nej til Bank" om revselsesretten. 2. Indsatsen for at sikre børn et større "fortrolighedsrum" i forhold til offentligt ansatte. 3. Arbejdet for en voksenalderorden i forbindelse med voldelige og uhyggelige film og videoer. 4. Samarbejdet med børnegrupperne og børnenetværket.

Generelt er evalueringen meget positiv. Den fremhæver bl.a. en stor arbejdsindsats og et stort engagement hos rådet og sekretariatet. Desuden får rådet anerkendelse for mange konkrete resultater - specielt i forbindelse med revselsesretten og ledersagerordningen.

Evaluatorene mener, at Børnerådet i forsøgsperioden er gået lidt for meget op i at skabe synlige resultater for at bevise sin eksistensberettigelse. De synes også, at Børnerådet har været lidt for "pænt" og for lidt provokerende - måske for at undgå at fornærme de politikere, der skulle bestemme, om rådet skulle fortsætte efter forsøgsperioden. Måske af samme grund, mener evaluatorene, er der blevet fokuseret meget på "nemme" enkeltsager og på særlige børnegrupperes problemer i stedet for mere brede og indviklede emner, som angår alle børn.

Desuden mener evaluatorene, at Børnerådet i fremtiden skal gøre mere ud af at komme i kontakt med kommunerne - der hvor børn lever deres dagligliv - i stedet for at prioritere kontakten til embedsmænd og landspolitikere. Evaluatorene synes, at Børnerådets høringer i børnegrupperne og børnenetværket er en ny måde at spørge børn til råds på. Men de mener, at der er brug for at kigge metoderne kritisk efter i sømmene.

Evalueringen af Børnerådet kan fås i Socialministeriet.

Pluk fra evalueringsrapporten

“... Oversigten over Børnerådets aktiviteter i de første tre år viser en imponerende arbejdsindsats fra såvel rådmedlemmernes som sekretariatsmedarbejdernes side. Der er blevet

arbejdet hårdt og målbevidst på at realisere Børnerådets opgaver. Der er taget mange og forskelligartede initiativer, der repræsenterer en betydelig bredde. Der er lagt et uhyre stort engagement i bestræbelserne på via børnerådsarbejdet at synliggøre og forbedre børns liv og vilkår.

Evalueringen efterlader billedet af rådsmedlemmer og sekretariatsmedarbejdere som en række "ildsjæle," der har haft meget på hjerte omkring børns situation i Danmark i dag, og som har været villige til at investere såvel deres personlige engagement som deres professionelle ekspertise og renomme i arbejdet for Børnerådet og børnenes sag. (...)”

“... Evalueringen viser, at Børnerådet i takt med sin stigende professionalisering og opbygningen af positive relationer til andre instanser på det børnepolitiske felt, er i stand til at håndtere større og mere krævende opgaver. (...)”

“... I løbet af perioden er Børnerådet blevet en stadig mere respekteret medspiller i det centrale politiske og administrative system, og rådet har i flere tilfælde udvirket - eller medvirket til at udvirke - regelændringer.

Evalueringen viser dog også, at Børnerådets gennemslagskraft på det decentrale niveau - i kommunerne og blandt de offentligt ansatte, der professionelt arbejder med børn og børns vilkår - er meget begrænset. Børnerådet er ikke særlig kendt uden for det centralpolitiske og centralt meningsdannende niveau. (...)”

“...Børnehøringerne (...) "har på den ene side skabt øget opmærksomhed omkring børns synspunkter og holdninger i offentligheden og medvirket til at tydeliggøre børns kompetencer. På den anden side lider de (...) under en række uklarheder og svagheder hvad angår metoder og status.”

Side 6

Spændende at få sin mening igennem

Flemming Christensen og

Lærke Jørgensen synes, det har været spændende at være med i en børnegruppe.

- Børn skulle bestemme mere om deres egen hverdag, så jeg synes, det er helt fint, at Børnerådet har lyttet til os. De kunne godt starte nogle nye børnegrupper op nu, hvor de gamle grupper er færdige. Sådan siger 14-årige Lærke Jørgensen fra 8.B på Løgstrup Skole ved Viborg. 8.B er én af de otte Børnegrupper, som siden 1994 har været Børnerådets faste lytteposter. Siden 1994 har Børnegrupperne bl.a. svaret på i alt ti høringsrunder.

- Det har været sjovt. Vi har fået diskuteret mange ting i klassen, som vi ellers ikke var kommet ind på - f.eks. det med revselsesretten og børns medbestemmelse. Men det var mest de første høringer, der var spændende. Til sidst virkede det lidt, som om de ikke vidste, hvad de skulle spørge om, siger Lærke Jørgensen.

Hendes klassekammerat, 14-årige Flemming Christensen siger:

- Det har været spændende, at man har fået sine meninger igennem, og at der er nogen, der har gidet lytte til én. Jeg tror, at vi har været med til at ændre nogle ting - f.eks. synes jeg det er godt, at revselsesretten blev afskaffet.

Flemming Christensen synes, at Børnegrupperne er en god måde at lytte til børn på. Men der har da været nogen i klassen, som bare ikke har gidet det med Børnerådet. Derfor kunne man måske vælge én eller to, som virkelig har lyst i hver klasse, foreslår han.

Lærke Jørgensen mener også, at der skal

være børnegrupper i fremtiden, og tre år er en helt fin periode. Hun synes, det næste børneråd skal arbejde for, at der rundt omkring i kommunerne bliver lavet lokale børneråd, så politikerne bliver nødt til at høre på børnene, når der skal tages beslutninger om skoler, fritidshjem osv.

Børnenes evaluering

I den 10. og sidste høring blev Børnegrupperne og Børnenetværket spurgt, hvordan de

synes samarbejdet med Børnerådet havde været.
Sådan svarede de:

	Børnegrupperne	Børnenetværket
Meget godt	35 procent	21,5 procent
Godt	42 procent	46,5 procent
Nogenlunde	21 procent	25 procent
Mindre godt	1 procent	5 procent
Dårligt	-	1 procent
Svarede ikke	1 procent	1 procent

Svarene blev fulgt op af en masse begrundelser og gode forslag, som er samlet i rapportform til brug for det næste børneråd. Evalueringsrapporten kan fås hos Børnerådet.

Side 7

Børn, unge og alkohol

Børnerådet ønsker en aldersgrænse for køb af alkohol i butikker.

Der var forargelse i befolkningen og blandt politikerne, da det i efteråret 1997 kom frem, at et barn havde købt den alkohol-holdige sodavandsshot "Lille Bamse" i en ganske almindelig butik.

Episoden kom samtidig med, at undersøgelser havde afsløret et stort alkoholforbrug blandt mange unge og større børn. Det satte gang i debatten om, hvor liberale, vi skal være herhjemme i alkoholpolitikken. Er det OK, at børn frit kan købe alkohol hos købmænd - og på tankstationer!?

I første omgang ville politikerne ikke gå så langt som til at sætte en aldersgrænse.

"Forbud er ikke dansk mentalitet" og "Forbudet vil være umuligt at håndhæve," lød nogle af argumenterne, og da mediestormen var drevet over, så der ikke ud til at ske mere i den sag. Formanden for Børnerådet, Frode Muldkjær, skrev imidlertid et åbent brev til sundhedsminister Birte Weiss. Her stod bl.a.:

"Det kan godt være, at alkoholrestriktioner "ikke er dansk stil," men når visse grupper af børn og unge i større og større omfang er ved at vanedrukne i et overforbrug af alkohol, som nærmest hældes ned i halsen på dem af mere og mere udspekulerede reklame- og produktionsfolk, så må vi droppe denne klamring til en stil, der åbenbart er slået fejl." Frode Muldkjær foreslår i brevet flere løsningsmodeller - bl.a. en aldersgrænse på 15 år. Sundhedsministeren havde kort tid efter et møde med det Alkoholpolitiske Kontaktudvalg, hvor stemningen stadigvæk var imod et forbud. Alligevel svarede ministeren i et brev til Børnerådet, at hun overvejer et forbud med en aldersgrænse på 15 år og vil drøfte modellen med Folketingets partier.

Børnerådet arrangerer sammen med Red Barnet en høring om børn og alkohol den 20. januar 1998 i Fællessalen på Christiansborg. Formålet er at sætte fokus på børns alkoholforbrug og mulighederne for forebyggelse.

Side 8

Man må ikke slå børn

Én af Børnerådets mærkesager blev virkelighed, da Folketinget endelig afskaffede revselsesretten i 1997.

"Det er et lige så stort og afgørende skridt, som det, Neil Armstrong tog på Månen for snart mange år siden."

Sådan sagde en begejstret formand for Børnerådet, Frode Muldkjær til Ritzaus Bureau den 28. maj 1997. Det var den dag, hvor et flertal i Folketinget afskaffede forældres ret til at slå deres børn.

Retten til fysisk afstraffelse har rødder helt tilbage i middelalderens love. I 1920 blev det imidlertid forbudt mænd at slå deres koner eller deres tjenere, og i 1967 blev lærernes ret til at slå elever afskaffet. De andre nordiske lande har da også for flere år siden afskaffet forældrenes ret til at slå deres børn. Men i Danmark blev en rest af revselsesretten hængende, og den blev altså først afskaffet i 1997.

Nej til bank

Børnerådet har lige siden det blev oprettet arbejdet ihærdigt for at få revselsesretten afskaffet, fordi fysisk afstraffelse som f.eks. lussinger og endefulde krænker et barn. Det går ud over barnets selvværd. Skammen og ydmygelsen kan gemme sig i sjælen i mange år. Uanset hvor vred man kan være på sine børn, skal man altid forsøge at løse konflikter på en anden måde, mener Børnerådet. Og det er ikke bare noget, som de syv voksne i Børnerådet mener. Det samme gør de børnegrupper, som rådet har samarbejdet med i de første tre år. Også mange voksne, som har stor viden om børns vilkår, støttede indsatsen for at få forbudt fysisk afstraffelse og anden krænkende behandling.

I første omgang lykkedes det ikke for Børnerådet at få Folketinget til at afskaffe revselsesretten tilbage i 1995, da forældremyndighedsloven var til revision (eftersyn). Men Børnerådet blev ved med at presse på. I 1996 arrangerede rådet i samarbejde med Red Barnet en høring for politikere om emnet. Samarbejdet fortsatte om bladet "Nej til Bank," som udkom i februar 1997. Bladet er henvendt til forældre og professionelle og handler om, at der er andre udveje end at slå.

Forældre skal informeres

Der kom igen fokus på sagen, da justitsminister Frank Jensen i begyndelsen af 1997 udtalte til avisen BT, at han gik ind for at afskaffe revselsesretten. Så begyndte en ny, voldsom debat i medierne. Da SF fremsatte et nyt lovforslag i Folketinget om at afskaffe revselsesretten, var der én stemme mere på ja-siden end på nej-siden. Forslaget var vedtaget, og så var det, at Frode Muldkjærs begejstring nåede helt op til Månen.

Nu er det altså ikke mere tilladt for voksne at slå deres børn. Det er dog ikke Børnerådets ønske at fare frem med politi og straf over for forældre, der kommer til at slå. Men det bliver lettere for både børnene selv og for andre voksne at sige noget til de forældre, der slår.

Og så er det et vigtigt signal, som loven sender. Et signal om, at det med at slå børn - det gør man bare ikke! I Sverige blev revselsesretten afskaffet i 1979, og efter at loven blev vedtaget, har de voksne svenskeres holdning til emnet ændret sig meget. I dag kan de allerfleste godt se, at forældre skal undgå fysisk straf. Børnerådet tror, at det samme vil ske i Danmark. I mellemtiden er det vigtigt at blive ved med at informere forældrene om de mange andre måder at opdrage deres børn på. Det informationsarbejde vil Børnerådet gerne være med til at forstærke i de kommende år.

Ny lovtekst

Den nye lovtekst i Lov om forældremyndighed og samvær §2, stk. 2:

"Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling."

Gammel lovtekst

"Forældre skal beskytte deres børn mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling."

Et uhyre vigtigt signal

- Vi skal holde fast i den holdningsprægede debat om opdragelsesformer, mener justitsminister Frank Jensen.

- Børnerådet er gået ind i debatten om forældrenes revselsesret på en saglig måde - ikke ud fra følelsesmæssige eller politiske holdninger eller på en måde, der er vendt mod forældrene. Rådet har hele tiden fokuseret på, hvordan fysisk afstraffelse påvirker børnene og på, hvordan man kan give forældrene nogle andre og bedre redskaber i opdragelsen. Det har helt klart været med til at flytte holdninger i samfundsdebatten op til Folketingets behandling af forslaget om at afskaffe revselsesretten.

Sådan vurderer justitsminister Frank Jensen Børnerådets indsats mod fysisk afstraffelse af børn. Han erklærede sig i foråret 1997 som tilhænger af at afskaffe revselsesretten, og få måneder senere vedtog et flertal i Folketinget SF's lovforslag, som klart og tydeligt slår fast, at forældre ikke må bruge fysisk eller psykisk vold mod deres børn.

Grov vold og vanrøgt af børn har hele tiden været forbudt, men forældremyndighedsloven lod stadig en dør stå åben for vold som opdragelsesmiddel med formuleringen: "Forældre skal beskytte deres børn mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling." Der stod ikke udtrykkeligt i loven, at forældrene ikke selv må slå deres børn.

- Det gør der nu, og det er et uhyre vigtigt signal, Folketinget har sendt ved at fjerne det ganske vist lille straffrie område, som forældrene tidligere havde for fysisk afstraffelse. Det er et signal til de forældre, der stadig bruger fysisk afstraffelse om, at der er andre måder at opdrage børnene på. Lovændringen gør det også nemmere for andre voksne at gribe ind - f.eks. offentligt ansatte og andre, der arbejder professionelt med børn. Hidtil har nogle af dem nok været usikre i tilfælde, hvor de fik kendskab til fysisk afstraffelse i en familie. Lå afstraffelsen inden for lovens rammer? Den usikkerhed er væk nu, og det vil gøre det lettere at tage problemet op med forældrene, siger justitsministeren.

Han understreger, at lovændringen nok er vigtig, men at den skal følges målrettet op i den kommende tid.

- Op til lovændringen fik vi en vigtig holdningspræget samfundsdebat om opdragelsesprincipper. Den debat må vi ikke slippe nu. Derfor er vi ved at overveje, hvordan vi i tæt samarbejde med Børnerådet kan følge op med holdningsbearbejdende og

Stort fingeraftryk på ny filmlov

Det lykkedes for Børnerådet at fastholde beskyttelsen af børn i den nye filmlov.

Voldsforherligelse, blod og splatter sælger mange biografbilletter og giver godt med omsætning i videobutikkerne. Men hvordan beskytter man børn mod film med forrående og angstskabende scener? Ja, det er selvfølgelig forældrenes ansvar. Men samfundet har i mange år ydet en lovbeskyttelse ved at forbyde biograftejerne at lukke børn ind til film, der ifølge Statens Filmcensur er skadelige for børn under en vis alder.

Men i juni 1996 fremsatte den tidligere kulturminister Jytte Hilden et forslag til en ny filmlov, som ville afskaffe aldersgrænserne. I stedet skulle et medieråd for børn og unge udsende vejledende materiale om film, så forældrene selv kunne vurdere, hvilke film deres børn skulle se.

Det er Børnerådets overbevisning, at børn med en sådan lovgivning ville mangle en vigtig beskyttelse. Nogle forældre interesserer sig ikke nok for, hvad deres børn ser på film eller video, og derfor ville de heller ikke følge vejledningerne fra medierådet. Specielt disse børn ville få alt for let adgang til f.eks. voldsforherligende film, hvis biograftejeren ikke længere havde pligt til at vogte biograf døren.

Børnerådet var ikke imod at modernisere loven - herunder at ændre på aldersgrænserne. Men rådet foreslog en ledsagerordning, som betyder, at nogle film kun må ses af børn, hvis de følges med en voksen. Ledsagerordninger har fungeret i mange år i bl.a. Storbritannien og USA.

Gennem en hed debat lykkedes det at overbevise politikerne i Folketinget og den nye kulturminister Ebbe Lundgaard.

I dag ser reglerne sådan ud:

Medierådet for Børn og Unge kan vurdere:

- at en film må ses af alle.
- at en film må ses af alle, men frarådes for børn, der ikke er fyldt 7 år.
- at film må ses af børn, der er fyldt 11 år.
- at film må ses af børn, der er fyldt 15 år.

Børn må dog se alle film i biografen, hvis de ledsages af en voksen. De samme regler gælder ved køb eller leje af videofilm.

Fokus på børns ret til fortrolighed

Kan der skabes et fortrolighedsrum på barnets betingelser mellem børn og offentligt ansatte?

Børnerådet mener, at børn og unge skal have bedre muligheder for at tale fortroligt med offentligt ansatte og andre, når de har problemer i hjemmet eller på skolen, og når det offentlige bliver nødt til at gribe ind for at hjælpe dem. Det er vigtigt, at børn i disse situationer kan tale så frit som muligt - uden at komme i klemme mellem deres behov for fortrolighed og deres loyalitet over for forældrene.

Det var en konkret henvendelse fra en offentligt ansat, der bragte Børnerådet ind i problematikken. Mange af de professionelle, som til daglig arbejder med børn, oplever et dilemma: På den ene side skal de imødekomme barnets behov for fortrolighed. På den anden side skal de også leve op til forvaltningslovens krav om notatpligt og forældrenes krav om aktindsigt. Lovens krav om offentlighed i forvaltningen betyder, at forældrene kan kræve at se evt. nedskrevne referater af, hvad barnet har sagt.

Børnerådet inviterede i 1995 to psykologer, to dommere, en sundhedsplejerske og to socialrådgivere til at deltage i en studiekreds. Formålet var at vurdere gældende ret på området, diskutere de professionelle dilemmaer og komme med bud på løsningsmuligheder.

Gruppen arbejdede med disse temaer

- Samtaler med børn i anbringelsessager.
- Børn og unges spontane henvendelser f.eks. til pædagogisk-psykologisk rådgivning, skolesundhedsplejen, åbne rådgivninger, familieværksteder o.l.
- Samtaler med børn i sager om forældremyndighed og samvær.
- Løsningsmuligheder inden for de gældende retsregler.

Studiekredsen præsenterede sine overvejelser ved en konference arrangeret af Børnerådet i september 1996. Her deltog både en række faggrupper, som oplever disse dilemmaer i deres arbejde, og repræsentanter for de myndigheder, der har lavet reglerne.

Børnerådet har samlet resultatet af gruppens arbejde i bogen "Fortrolighedsrummet - om børns ret til fortrolighed." Med den håber Børnerådet at opnå tre ting: For det første at kunne påvirke reglerne og fortolkningen af dem til gavn for børnene. For det andet at udbrede kendskabet til reglerne og de muligheder, de åbner for at bevare fortroligheden til børn. For det tredje at bidrage til udviklingen af en faglig etik om, hvordan de professionelle håndterer børns udtalelser.

Side 13

Børner@det på nettet og på DR's tekst-tv

På Børnerådets hjemmeside kan man både hente information og give sin mening til kende i "Ren Besked."

Selvfølgerlig måtte det komme. Intet børneråd med respekt for sig selv kan i længden undvære at have sin egen hjemmeside på Internettet. Og Børnerådet har respekt for sig selv! Premieren fandt sted den 12. september 1997. Tre dage senere åbnede Børnerådets egen side på DR's tekst-tv.

Begge initiativer handler om at gøre Børnerådet synligt i de elektroniske medier og skabe nye veje for både børn og voksne til at komme i kontakt med Børnerådet.

Tekst-tv-siden (side 580) er en opfordring til børn om at give deres mening til kende om forhold i samfundet på "Ren Besked" telefonbåndoptageren. Siden, som opdateres hver fredag, bringer også uddrag af børns meninger. På hjemmesiden kan man hente mange informationer om rådets arbejde, udgivelser osv.

Og så er "Ren Besked" kommet i en net-udgave. Når man har surfet sig ind på Børnerådets web-adresse og trykker på "Ren Besked" knappen, er man i fuld gang med at sende et elektronisk brev - en e-mail - hvor børn kan komme med idéer, kommentarer eller meninger om næsten hvad som helst, der har med børn at gøre.

Børnerådets sekretariat tømmer postkassen jævnligt, sorterer pjat og fis fra og plukker meninger ud til Tekst-TV og Børnerådets medlemmer. På samme måde aflyttes "Ren Besked" telefonbåndoptageren, som tager imod døgnet rundt på telefon nr. 3555 5556.

Her kan man finde Børnerådet

- DR's tekst-tv: Side 580
- Internet: www.boerneraadet.dk
- E-mail: brd@sm.dk
- Ren Besked: Tlf. 3555 5556 eller på Børnerådets Internet-adresse.

Ti børnehøringer

Høringsrunder blandt børnegrupperne er en god måde at synliggøre børns holdninger og idéer på.

Børnerådet har fra begyndelsen satset stærkt på at inddrage dem, som det hele drejer sig om - børnene. Derfor spurgte rådet syv skoleklasser og en børnehave, om de ville være faste "lytteposter" derude, hvor det virkelige børneliv foregår. Det ville de. Mange andre klasser meldte sig på banen, og det blev til Børnerådets børnenetværk. Rådet har i alt haft fast kontakt til ca. 1000 børn.

I sin levetid har Børnerådet gennemført ti høringer blandt børnegrupperne ved hjælp af spørgeskemaer. Heraf de seks i perioden 1996-97.

Nogle gange har formålet været at få børnenes egne meninger om et varmt emne frem i samfundsdebatten. Andre gange har rådet ønsket at tage pulsen på børnenes holdninger, inden det selv tog et nyt initiativ.

De ti emner for børnehøringerne er:

- fysisk afstraffelse af børn
- børns medbestemmelse i familien
- børns medbestemmelse i lokalsamfundet
- børn og medier
- børns fritidsarbejde

- skolens fysiske miljø
- hvad er en god børnehave
- børns hverdag i skole- og fritidsliv
- tryghed og utryghed i forholdet til jævnaldrende
- børnenes evaluering af samarbejdet med Børnerådet.

Efter hver høring er børnenes svar blevet opsummeret i høringsrapporter, som er sendt til politikere, pressen, interesserede organisationer osv. Rapporten om skolens fysiske miljø blev desuden sendt som inspiration til alle landets skolebestyrelser.

Rapporterne kan fås hos Børnerådet (se s. 19).

Side 15

Årsmøder for både børn og voksne

Både Børnerådet og børnegrupperne har holdt årsmøde.

Lyt til børn og giv dem indflydelse på beslutninger, der har betydning for deres liv og hverdag. To af Børnerådets hovedbudskaber, som Børnerådet selvfølgelig søger at efterleve bedst muligt i sit eget arbejde - bl.a. ved sine årsmøder. Her inviteres børn fra Børnegrupperne med, og Børnerådet har prøvet at finde en mødeform, som giver de bedst mulige betingelser for meningsudvekslingen - både for børn og voksne.

Torsdag den 5. december 1996 mødtes ca. 35 børn og 85 voksne i Odense Kongreshus til Børnerådets andet årsmøde. Temaet for mødet var "En go' hverdag", og diskussionen i Odense byggede videre på en høring blandt børnegrupper og børnenetværk om, hvordan de oplever sammenhængen mellem skole og fritidsliv. Hvad er vigtigt for at have en god hverdag?

På mødets første del - om formiddagen - kom både børn og voksne med oplæg i plenum. Om eftermiddagen diskuterede deltagerne emnet i forskellige workshops, hvorefter idéer og konklusioner blev fremlagt i plenum. Det var en god og udbytterig dag med mange gode diskussioner i grupperne. Men Børnerådet erkender, at specielt i plenum var mødeformen for voksenpræget. Derfor skal det kommende børneråd nok forsøge at finde en endnu bedre måde at holde årsmødet på.

Børnegrupperne holdt årsmøde

Alle børnene i Børnerådets Børnegrupper brugte tre forårsdage i 1996 på at diskutere, hvordan en god skole og daginstitution skal være indrettet og udstyret. 120 børn deltog - syv skoleklasser og én børnehave. De havde tre herlige dage på Sønderrisskolen i Esbjerg sammen med Børnerådets formand og sekretariatsmedarbejdere. Tre dage med diskussioner, hyggeligt samvær, udflugter og god mad.

Børnenes mange ideer og kommentarer blev senere sammenfattet i rapporten sammen med svarene fra en tidligere børnehøring om emnet. Rapporten, som hedder "En god skole at være i - er en god skole at lære i," er inspirerende læsning for alle, der beskæftiger sig med planlægning på skole- og institutionsområdet. Derfor blev den efterfølgende sendt til alle landets skolebestyrelser. Rapporten kan fås ved henvendelse til Børnerådets sekretariat.

Må 12-årige arbejde?

Børnerådet blandede sig forgæves i debatten om EU's aldersgrænse for fritidsarbejde på 13 år.

I marts 1996 opfordrede Børnerådet arbejdsminister Jytte Andersen til at finde en åbning for, at 12-årige børn også fremover kan tage visse former for fritidsjob. Anledningen var et EU-direktiv fra 1994, som fastsatte en aldersgrænse på 13 år. Det direktiv ville arbejdsministeren - helt efter bogen - bygge ind i den danske lov om arbejdsmiljø.

Forslaget vakte en voldsom debat i medierne. Helt berettiget, mente Børnerådet, for der er flere hensyn at tage. På den ene side er aldersgrænsen ment som en beskyttelse af børn under 13, men på den anden side begrænser den deres muligheder for at tjene penge, tage deres egne beslutninger og lære, hvad det vil sige at arbejde.

Børnerådet mente, at debatten ikke kun skulle foregå på de voksnes betingelser og besluttede at høre børnenes egen mening. Det skete med en børnehøring blandt de 800 elever på landets største skole - Sanderumskolen ved Odense. Børnene blev også spurgt om, hvor meget de faktisk arbejdede i fritiden.

Høringen viste, at børnene generelt er glade for at kunne tjene deres egne penge, men alt efter svarpersonernes egen alder var der meget forskellige meninger om, hvor gammel man skal være for at arbejde.

Undersøgelser viser, at netop omkring 12-års alderen begynder mange børn at arbejde i fritiden. En aldersgrænse på 13 år ville altså afskære mange børn fra at arbejde, selv om de både har lyst og har fået lov af forældrene. Børnerådet mente derfor, der var god fornuft i at sætte aldersgrænsen ved 12 år i stedet for 13. Men forgæves. EU-direktiver skal følges, og Folketinget vedtog aldersgrænsen på 13 år.

Børn skal have tilbud om rådgivning

Børnerådet har presset på for at give børn et selvstændigt tilbud om rådgivning i sager om forældremyndighed og samvær.

1. januar 1996 trådte den nye lov om forældremyndighed og samvær i kraft. Én af lovens positive nyskabelser set med Børnerådets øjne er, at statsamtterne nu skal tilbyde både forældre og børn en tidlig rådgivning om barnets situation - en såkaldt børnesagkyndig rådgivning. Det skal ske, når forældrene er på vej ind i en skilsmisse, eller hvis de under eller efter skilsmissen strider om forældremyndigheden. Børn og voksne kan også selv bede statsamtet om rådgivning.

Statsamtterne fik altså med den nye lov mulighed for at tilbyde hvert enkelt barn en selvstændig rådgivning - uden at de dog fik ekstra penge til en sådan udvidet rådgivningsindsats. I slutningen af 1996 satte Børnerådet sig for at undersøge, om statsamtterne benyttede sig af muligheden for øget rådgivning. En interviewundersøgelse blandt fem statsamter viste bl.a.:

- At de fleste af statsamterne havde ventetid på børnesagkyndig rådgivning.
- At kun ét af statsamterne informerede børn om deres selvstændige ret til rådgivning og om, at børn selv kan bede om rådgivning.
- At to af statsamterne havde en positiv holdning til at inddrage børn i den børnesagkyndige rådgivning.

Børnerådet sendte undersøgelsens resultater til justitsminister Frank Jensen sammen med en række anbefalinger. Hovedbudskabet var, at der er behov for at styrke rådgivningen af skilsmissebørn. Rapportens resultater blev også formidlet bredt til medier, myndigheder, politikere og de professionelle på området.

Siden da har Civilretsdirektoratet gjort statsamterne opmærksom på, at de skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning til både forældre og børn. Direktoratet har også sat gang i forsøgsordninger om bedre rådgivning af børn og unge. Forsøgene finder sted i Vejle Statsamt og Københavns Overpræsidium og løber til udgangen af 1998. Til brug for forsøget har Civilretsdirektoratet i samarbejde med Børnerådet udgivet en pjece til de større børn. Pjecen hedder "Min mor og far skal skilles."

Vidste du, at

... børn har ret til anonym rådgivning i kommunens socialforvaltning.

... børn også kan få en snak med en voksen på Børns Vilkår "Børnetelefonen," telefon 3555 555.

Side 18

Ministre hører Børnerådet

Børnerådet afgiver flere og flere hørings svar i forbindelse med lovforslag.

Én af Børnerådets opgaver er at være høringspart, f.eks. når ministrene overvejer nye lovforslag, der har betydning for børns hverdag.

De har ikke pligt til at høre Børnerådets mening. Så meget mere grund er der til at glæde sig over, at de faktisk gør det.

I denne årsberetnings periode (1996-97) har Børnerådet afgivet disse hørings svar:

- Marts 1996: Høring vedr. udkast til lovforslag om patientrettigheder.
- Marts 1996: Høring vedr. lovforslag om ændring af straffeloven. Høringen drejede sig bl.a. om en forstærket indsats mod seksualforbrydelser.
- April 1996: Høring om udkast til cirkulære om dagtilbud til børn efter bistandsloven.

- Juni 1996: Høring vedr. lovforslag til ny filmlov (bl.a. om afskaffelse af Film censuren).
- November 1996 og marts 1997: Høring vedr. lovforslag om social service.
- Marts 1997: Høring vedr. udkast til lovforslag om ændring af lov om social service + udkast til vejledning. Høringen drejede sig bl.a. om et forslag om at indføre en kontaktperson-ordning for børn og unge.
- August 1997: Høring vedr. betænkning om international adoption.
- November 1997: Høring vedr. forslag om patienters retsstilling.
- November 1997: Høring vedr. forslag om ændring af lov om social service og social bistand (kompetencen til at godkende plejefamilier og opholdssteder).

Når børn er patienter

Ét af Børnerådets høringssvar var til Sundhedsministeriet. Det drejede sig om, hvor meget børn selv må få at vide om deres sygdom og bestemme over deres behandling, når de er indlagt på et sygehus. Et lovforslag fra sundhedsministeren slog fast, at børn på 15 og opefter selv bestemmer - uanset hvad forældrene siger, og at børn under 15 år skal være med til at bestemme, hvis de er modne nok. Det går Børnerådet naturligvis ind for, men i høringssvaret til ministeren foreslog rådet desuden, at sundhedspersonalet - hvis barnet ønsker det - skal kunne tilbageholde oplysninger om, hvad barnet har snakket med sundhedspersonalet om.

Side 19

Materiale fra Børnerådet

En oversigt over Børnerådets pjecer, bøger og rapporter.

Sæt ord på dit liv

- en bog med en samling af breve og tegninger fra børn til socialministeren. Bogen koster 80 kr. og kan bestilles hos Statens Information, tlf. 3337 9228.

Fortrolighedsrummet

- om børns ret til fortrolighed (læs side 12 i denne beretning). Bogen koster 80 kr. og kan bestilles hos Statens Information, tlf. 3337 9228. Ved køb af 15 stk. eller derover gives 30 pct. rabat.

Nej til Bank

- et temablade om fysisk afstraffelse af børn (se side 8-9 i denne beretning). Bladet er gratis,

men man betaler for porto. Bestilles hos Børnerådet.

Børnerådets årsberetning 1994-95

- bestilles hos Børnerådet.

Børnehøringsrapporter fra Børnerådet

Alle rapporter er gratis og skal bestilles hos Børnerådet:

1. Klar melding fra Børn til Børnerådet.
Om skilsmisse-breve indsendt til Politiken (maj 1995).
2. Børnerådets børn ønsker snak og ikke tæv. Om forældreansvar i forhold til fysisk og psykisk vold (august 1995).
3. Børns medbestemmelse i familien (oktober 1995).
4. Børns medbestemmelse i lokalsamfundet (oktober 1995).
5. Børnerådets mediehøring. Om børns brug af medier (februar 1996).
6. Børns fritidsarbejde (februar 1996).
7. En god skole. Om skolens fysiske miljø (september 1996).
8. En god børnehave (november 1996).
9. Go' hverdag. Om børns hverdag i skole og fritidsliv (januar 1997).
10. Mig og de andre. Om tryghed og utryghed i forholdet til jævnaldrende (august 1997).

Nyhedsbrev

Børnerådet udgiver med jævne mellemrum et nyhedsbrev til sine samarbejdspartnere, til sit bagland i forskellige organisationer og til politikere, embedsmænd, pressen og professionelle, som arbejder med børn. Interesserede, som ønsker at følge med i Børnerådets arbejde, er velkomne til at abonnere på nyhedsbrevet, som tilsendes gratis. Henvendelse skal ske til Børnerådets sekretariat.

Side 20

Børns medbestemmelse

Børnerådet har taget flere initiativer til at fremme børns medbestemmelse i lokalsamfundet.

I foråret 1997 bad Børnerådet CASA (Center for Alternativ Samfundsanalyse) om at lave en undersøgelse. Undersøgelsen skulle vise, hvor meget kommunerne faktisk gør for at tage børnene med på råd i sager, der har indflydelse på deres hverdag.

Børns medbestemmelse er #en af de vigtige sager for Børnerådet. Allerede i 1995 gennemførte rådet en høring blandt børnegrupperne om, hvor meget indflydelse de egentlig har, når f.eks. byrådet skal tage beslutninger om skoler, legepladser, klubber osv.

Rapporten om børnehøringen blev sendt til samtlige borgmestre sammen med et brev fra Børnerådets formand.

Undersøgelsen viste, at børn gerne vil spørges, men at det sker alt for sjældent. De voksne handler altså tit hen over hovedet på børnene. Alligevel sker der noget rundt omkring i kommunerne, og CASA's undersøgelse sætter tal på, hvordan det står til med den lokale medbestemmelse. Et godt udgangspunkt for at komme videre, mener Børnerådet.

Undersøgelsen viser bl.a. at:

- 13 kommuner har gjort en særligt stor indsats for at inddrage børnene.
- 31 kommuner har taget forskellige initiativer, f.eks. at udnævne en voksen kontaktperson.
- 13 kommuner har en nedskrevet børne- og ungdomspolitik.
- 66 kommuner har haft initiativer, som ikke længere fungerer
- 66 kommuner har aktuelle planer om at gøre noget på området.
- 103 kommuner har ingen planer om initiativer i forhold til børns og unges medbestemmelse.

Børnerådet tager i 1998 flere initiativer om børns medbestemmelse. I januar udsendes bogen "Børn på Banen" til alle nyvalgte byråd. Bogen beskriver konkrete initiativer og metoder til at inddrage børn i de lokale beslutninger. I sommeren 1998 planlægger Børnerådet en konference for politikere og medarbejdere i kommunerne om børns medbestemmelse.

Side 21

Børnerådet er med i internationalt arbejde

Der sker en masse rundt omkring i Europa i arbejdet med at forbedre børns vilkår og rettigheder.

Flere og flere lande opretter børneombuds-institutioner, og det er naturligt for det danske børneråd at samarbejde med dem: Både fordi man bliver klogere af at se, hvordan andre gør, og fordi man trænger bedre igennem over for både EU-politikere og politikere i ens eget land, hvis man udtaler sig i fællesskab.

I juni 1997 var Børnerådet med til at skabe et netværk - en klub - for de europæiske børneråd og børneombudsmænd. Det skete på et møde i den norske by Trondheim. Ni lande deltog i mødet: Østrig, Finland, Tyskland, Ungarn, Island, Norge, Spanien, Sverige - og Danmark. Navnet på netværket er ENOC (European Network of Ombudsmen for Children).

Netværket blev stiftet, fordi flere og flere af de problemer og udfordringer, som børn står overfor, kræver samarbejde på tværs af landegrænser. Medlemmerne vil udveksle ideer og strategier og tage fælles initiativer, som fremmer børns rettigheder i Europa.

I oktober 1997 vedtog ENOC en udtalelse, som opfordrede politikere i hele Europa til at forbyde fysisk afstraffelse af børn - netop én af de sager, som Børnerådet har haft held med at satse på herhjemme (se side 8-9). Børnerådet skal være vært ved netværkets andet møde i foråret 1998.

Børnerådet mødes også hvert år med "kollegerne" i de andre nordiske lande, Norge, Sverige og Island. Børnerådet var vært for 1997-mødet mellem de nordiske børneombud.

Børn og EU-traktaten

Børnerådet og Det Danske Center for Menneskerettigheder sendte i maj 1997 en fælles

henvendelse til regeringen om forslag til ændring af EU-traktaten. Forslagene drejede sig om at styrke børns retsstilling i Amsterdam-traktaten, som dengang stadig blev forhandlet. Henvendelsen var et led i et større europæisk initiativ, som samlet resulterede i et lille skridt fremad. Amsterdam-traktaten slår nemlig fast, at der ikke må ske forskelsbehandling på grund af alder.

Side 22

Børnerådet og sekretariatet

Her er medlemmerne af Børnerådet i forsøgsperioden 1994-97.

Frode Muldkjær, journalist. Formand for Børnerådet - udpeget af socialministeren.

Per Schultz Jørgensen, næstformand. Professor i socialpsykologi ved Danmarks Lærershøjskole. Udpeget af socialministeren.

Marianne Højgaard Pedersen, dommer i Østre Landsret. Udpeget af socialministeren.

De sidste fire medlemmer er udpeget af socialministeren efter indstilling fra private organisationer på børneområdet:

Karin Gaardsted, læreruddannet, fritidskonsulent for børnekulturelle aktiviteter i Viborg kommune.

Søs Bayer, cand. mag., lektor på Danmarks Pædagoghøjskole.

Jørgen Winther, cand. pæd. psych., forstander for behandlingshjemmet Himmelbjerggården.

John Aasted Halse, cand. pæd. og cand. psych., selvstændig pædagogisk-psykologisk konsulent.

Børnerådets økonomi

Det er staten, der betaler udgifterne ved Børnerådets arbejde. Her er nogle økonomiske nøgletal:

1996

	Finanslovsbevilling	Forbrug
Løn/honorarer	1.700.000 kr.	1.708.546 kr.
Drift/aktiviteter	1.100.000 kr.	1.366.037 kr.
Andre indtægter	196.748 kr.*	

* Socialministeriet ydede 150.000 kr. i støtte til produktion af bladet "Nej til Bank."

1997

	Finanslovsbevilling**
Løn/honorarer	2.500.000 kr.
Drift/aktiviteter	5.500.000 kr.

Andre indtægter pr. 8.10.97 175.067 kr.***

** Ved finanslovsforliget 1997 fik Børnerådet en ekstraordinær bevilling på 5.000.000 kr. i 1997.

*** Helsefonden har ydet 100.000 kr. i støtte til kampagnen "Nej til Bank." Red Barnet har medfinansieret kampagnen med 50.000 kr.

Side 23

Sekretariatets opgaver

Børnerådet har til huse i Socialministeriets bygning ved Holmens Kanal i København. Men det er udelukkende et adresse-fællesskab. Rådet er uafhængigt.

I forsøgsperioden har Børnerådet holdt 25 møder. Det daglige arbejde står Børnerådets sekretariat for. Sekretariatet består af fire medarbejdere, som løser en lang række opgaver, bl.a.:

- At forberede Børnerådets møder - dvs. især indsamle det materiale, som børnerødderne skal bruge for at kunne tage stilling til de forskellige emner.
- At svare på spørgsmål og andre henvendelser fra børn og voksne. Der kommer f.eks. mange henvendelser fra journalister, som gerne vil vide noget om Børnerådets holdninger og arbejde.
- At føre Børnerådets beslutninger ud i livet.
Det kan f.eks. være ...
- At koordinere samarbejdet med børnegrupper og børnenetværk.
- At indsamle viden for Børnerådets medlemmer - bl.a. ved at læse forskellige statistikker, rapporter og avisartikler og skrive sammenfatninger til Børnerådets medlemmer.
- At forberede og udsende bøger, pjecer, rapporter osv. Bl.a. er det sekretariatet, der sammenfatter resultatet af de mange børnehøringer i rapportform.
- At svare på henvendelser fra ministerier, som spørger om Børnerådets mening om bestemte emner. Det kan f.eks. være høringssvar i forbindelse med lovforslag.
- At arrangere og deltage i konferencer både herhjemme og i udlandet om børns vilkår.
- At holde foredrag, oplæg o.l., når f.eks. organisationer eller uddannelsesinstitutioner gerne vil vide mere om Børnerådet.

Sekretariatets medarbejdere

Bente Ingvarsen - sociolog, sekretariatschef

Marianne Nielsen - cand. mag., fuldmægtig

Tina Oxlund - cand. mag., fuldmægtig

Bettina Frølund - overassistent

Fast klumme

Siden marts 1995 har Børnerådet haft fast spalteplass i månedsmagasinet "Vores Børn". Bladet henvender sig til forældre med børn i aldersgruppen 0-7 år, og redaktionen har i hvert nummer stillet en side til rådighed under overskriften "Børnerådet har ordet". Rådets medlemmer har på skift skrevet om emner som f.eks. revselsesretten, børns situation ved skilsmisse, børn anbragt uden for hjemmet osv.

I overgangsperioden fra det gamle til det nye børneråd er der dog ikke bidrag fra Børnerådet i alle numre af "Vores Børn".

Børnerådet og Grundloven

Folketingets præsidium har spurgt, om Børnerådet vil være med til at planlægge festlighederne omkring Grundlovens 150-års jubilæum den 5. juni 1999. Det har Børnerådet sagt ja til. Præsidiat har afsat en million kr. til særlige arrangementer for børn.

Side 24

Vi kom et flot langt stykke

Det hele begyndte i sommeren 1994 med otte store papkasser.

I dem lå 3300 bidrag fra børn i hele Danmark, som satte tegning, billede, lyd eller ord på et godt børneliv.

Det var afsættet til en bog, en plancheudstilling - og et børneråd, som siden har tilstræbt at sætte børn i fokus på alle sine fingeraftryk.

Et børneråds berettigelse er dets troværdighed. Dets evige søgen efter at gøre det bedste for børn og barndom. Dets tætte kontakt til barndomslandets individer, hvis interesser og rettigheder rådet skal søge styrket såvel på lovpapir som i alle de voksnes hoveder.

Fra første dag satte rådet sig det mål, at i kampen for troværdighed skulle vi være oprigtige. Væk med smarte svar og gustne overlæg. Vi ville ikke jage rappe forsidebaskere. Derimod ville vi skabe politiske resultater til glæde for børn i Danmark - ved at komme med velovervejede, forklarende idéer og forslag. Vi ville synliggøre børns egne stærke kompetencer for en voksenverden, som tit tror, at livets værdier putter sig i de voksnes egne cirkler og ikke har blik for, at børn er kilden til selve livet.

Kunne vi blot begejstre og motivere hurtigtløbende voksne til at sænke såvel kadence som øjekast! Kunne vi blot i solidaritet med dette lands stærke, varme og dygtige børn etablere den frugtbare voksen-eftertænkksomhed. Nu - tre år senere - ved vi, at rådet kom et flot langt stykke.

Vi fik sat nogle fine, fremadrettede aftryk.

Faktisk er vi ret stolte af os selv. Stolte over det, vi nåede og den platform, vi skabte. Stolte

over den synlighed, vi fik givet børn. Vi gi'r glad stafetten videre til det nye råd. Et børneråd i Danmark skal altid være klar til at fastholde det synspunkt, at barnet er et selvstændigt individ, som har egne rettigheder, og som kræver respekt for sin person. Vedvarende skal der kæmpes for værdierne i barndommens land, for kvalitet i børns hverdagsliv og for en øget forståelse for, at når børn "falder ved siden af," er grænseoverskridende, plagede af ensomhed, følelsesmæssigt umodne, lette at forlede, så er det, at voksenverdenen skal kigge nedad, forstå sammenhænge og vurdere livs- og opvækstbetingelser. De flotteste fingeraftryk, voksne kan give børn, er fællesskabets varme og omsorg, tid og opmærksomhed, anerkendelse og kærlighed.

Varme hilsener

Frode Muldkjær
Formand for

Børnerådet 1994-97.